

Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt

Remissvar över promemorian Kompletterande förslag till betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)

Ju2025/020

Institutet för mänskliga rättigheter inkommer härmed med remissvar över promemorian **Kompletterande förslag till betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)**.

Institutet **avstyrker** förslagen i promemorian i sin helhet med hänvisning till vad vi anført om det föreslagna vandelskravet i vårt remissvar över SOU 2025:33. Som framförs i nämnt remissvar menar vi att införandet av en ordning där beteenden som inte nödvändigtvis är kriminaliserade eller fastställda av domstol, men som bedöms "tänga" brottslighet eller annan otillåten verksamhet, ska kunna ligga till grund för ingripande bland annat skulle strida mot grundläggande rättsstatliga principer, såsom legalitet och förutsägbarhet samt riskerar att leda till godtycklig rättstillämpning.

Följaktligen avstyrker vi även förslagen i denna promemoria då de nu föreslagna bestämmelserna gäller införandet av en möjlighet att vägra och återkalla uppehållstillstånd för en utökad personkrets endast på grund av bristande vandel.

Institutet vill även påpeka att detta förslag riktar in sig på att begränsa personers möjlighet till familjeåterförening med sin kärnfamilj, vilket är en oroande utveckling med hänsyn till rätten till familjeliv och principen om barnets bästa. Rätten till privat- och familjeliv skyddas i artikel 8 Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och genom artikel 16 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Av artikel 7 i barnkonventionen framgår vidare att barnet har rätt att så långt det är

möjligt få omvårdnad av sina föräldrar och enligt artikel 9 ska staten säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja utom i de fall det är nödvändigt för barnets bästa.

Man föreslår i denna promemoria att uppehållstillstånd får vägras eller återkallas för personer som brister i vandel i de fall anknytningspersonen inte omfattas av familjeåterföreningsdirektivet, däribland alternativt skyddsbehövande. I sammanhanget önskar institutet påminna om att en person bedöms vara alternativt skyddsbehövande om denne lämnat sitt land och inte kan återvända på grund av risk att straffas med döden eller utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. En alternativt skyddsbehövande är även en person som har en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av en pågående väpnad konflikt i hemlandet. Det framgår även av EU-kommissionens riktlinjer för tillämpning av familjeåterföreningsdirektivet att personer som beviljats tillfälligt och subsidiärt skydd har samma behov av internationellt skydd som flyktingar, och uppmanar medlemsstater att anta bestämmelser som beviljar liknande rättigheter som flyktingar.¹

Institutet noterar vidare att det helt saknas en konsekvensanalys av förslagen i promemorian utöver beräknade kostnader. Man har inte gjort någon analys rörande konsekvenserna för den enskildes mänskliga rättigheter och risker för kränkningar av mänskliga rättigheter. Vi vill här påminna om Förordning (2024:183) om konsekvensutredningar där det bland annat framgår att vid framtagandet av konsekvensanalysen bör hänsyn tas till den vägledning som Ekonomistyrningsverket ansvarar för enligt 15 §. Om någon del av analysen inte kan göras ska detta motiveras.

Promemorians förslag innebär en generell inskränkning i de aktuella målgruppernas mänskliga rättigheter, varför det är av största vikt att dessa motiveras av ett tydligt och legitimt ändamål och föregås av en

¹ Eur-lex, Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet, Riktlinjer för tillämpningen av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening / COM/2014/0210 final, punkt 6.2 c.

proportionalitetsbedömning. Att motivera införandet av detta förslag endast med att det är möjligt anser inte institutet är proportionerligt.

I sammanhanget kan även noteras att det finns flera utredningar som tangerar och berör förslagen i promemorian, däribland Uppdrag om anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt (Ju 2024:E) och Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95). Som institutet har påpekat tidigare saknar vi en grundlig sammanhållen konsekvensanalys av samtliga förslag på området för att det ska kunna säkerställas proportionalitet och förenlighet med Sveriges folkrättsligt bindande förpliktelser inom mänskliga rättigheter.

Ärendets handläggning

Detta remissvar har beslutats av direktören Fredrik Malmberg och föredragits av utredaren Emma Olsson. I den slutliga beredningen har även ställföreträdande direktör och tillförordnad chef för enheten utredning och analys Charlotte Palmstierna deltagit.

Fredrik Malmberg